

התנועה הציונית והיישוב היהודי בארץ – ישראל בזמן מלחמת העולם הראשונה

א. ידע

מדיניות השלטון העות'מאני (גי'מל פחה) כלפי היישוב היהודי בא"י בזמן מלחמת העולם הראשונה :
גורמים, יעדים ודרכי פעולה.

- מה הניע את המדיניות העות'מאנית? (יחס עוין כלפי העולים הציונים שהגיעו ממדינות שהשתייכו לימדינות ההסכמה': עוינות כלפי מיעוטים לאומיים בגלל אופייה של האימפריה העות'מאנית כאימפריה רב-לאומית, צרכי הצבא התורכי בזמן המלחמה)
- יעדי השלטון העות'מאני (גי'מל פחה) : פגיעה בפעילות התנועה הלאומית היהודית-ציונית ; סיפוק צרכי המלחמה.
- דרכי פעולה : הצגת הצעדים שנקט השלטון העות'מאני כלפי היישוב היהודי כביטוי למדיניות שננקטה.

דרכי ההתמודדות של היישוב היהודי בא"י : ארגון ניל"י

- ארגון ניל"י – מטרת (החלפת השלטון העות'מאני בארץ ישראל בשלטון בריטי, רצון להשיג את תמיכת הבריטים לאחר המלחמה), דרכי פעולה, הסיבות להתנגדות לפעולותיו בקרב בישוב היהודי.

ב. מיומנויות

- ניתוח מקורות מילוליים
- ניתוח מקורות חזותיים
- הבנת נושא בהקשרו ההיסטורי הרחב – סיבתיות היסטורית
- מבט על
- יישום

ג. שיעורים מקוונים

מדיניות השלטון העות'מאני כלפי היישוב היהודי בא"י בזמן מלח"ע ה-1 – גלבוץ כהן : [שיעור](#),

[מצגת](#)

התנועה הציונית והיישוב היהודי בארץ ישראל במהלך מלחמת הע"ה-1 – גל מאיר : שיעור, מצגת

ד. שאלות מתוך בחינות בגרות ובחינות סחל"ב:

1. שאלה מתוך שאלון בגרות 022281, חצב-ברק, אוגוסט 2019:

התנועה הציונית והיישוב היהודי במלחמת העולם הראשונה

- א. הסבר את ההתלבטות של מנהיגי התנועה הציונית בעניין התמיכה באחד מן הצדדים הלוחמים במלחמת העולם הראשונה, והצג את העמדה שנקטה התנועה הציונית בעניין זה. (7 נקודות)
- ב. הסבר את המדיניות של השלטון העותמאני כלפי היישוב היהודי בארץ-ישראל בזמן המלחמה. הצג שתי דוגמאות ליישום של מדיניות זו. (8 נקודות)

2. שאלה מתוך שאלון בגרות 22281 קיץ תשע"ח.:

התנועות הלאומיות והתנועה הציונית בארץ-ישראל

- א. בחר בתנועה לאומית שפעלה באחת מן הארצות האלה: יוון, פולין, איטליה, גרמניה. הסבר שניים מן הקשיים במאבק של התנועה שבחרת, והצג אחת מן הדרכים שבאמצעותה היא התמודדה עם קושי אחד שהסברת. (8 נקודות)
- ב. הסבר שני קשיים של היישוב היהודי בארץ-ישראל עד פרוץ מלחמת העולם הראשונה, והצג אחת מן הדרכים שבאמצעותה התמודד היישוב היהודי עם קושי אחד שהסברת. (7 נקודות)

שאלה זו מופיעה גם בשאלון בגרות עתירת מדיה 22287 קיץ תשע"ח

<https://lo.cet.ac.il/player/?document=19de1dc3-aeae-4b72-818a-33ed453993df>

3. שאלה מתוך שאלון בגרות 022281 חצב ברק אוגוסט 2018:

התנועות הלאומיות – גורמים מעכבים

- א. בחר באחת מן הארצות: יוון, פולין, גרמניה, איטליה.
הסבר כיצד אחת מן המעצמות עיכבה את המאבק של התנועה הלאומית בארץ שבחרת.
(7 נקודות)
- ב. הצג שניים מן הצעדים שנקט השלטון העותמאני כלפי גילויי הלאומיות היהודית בארץ-ישראל, והסבר מה הניע אותו לנקוט צעדים אלה. (8 נקודות)

4. שאלה מתוך שאלון בגרות 022281 קיץ תשע"ו מועד ב', : בסעיף א' התלמיד נדרש לחשיבה גבוהה הקושרת בין מטרות לבין צעדים ליישום מטרות אלה.

היישוב היהודי בזמן מלחמת העולם הראשונה

- א. הסבר שתי מטרות של ג'מאל פחה במדיניותו כלפי היישוב היהודי בארץ-ישראל בזמן מלחמת העולם הראשונה, והצג את הצעדים שנקט כדי להשיג מטרות אלה.
(8 נקודות)
- ב. ארגון "הוועד להקלת המשבר" וארגון ניל"י מייצגים שתי דרכי תגובה של היישוב היהודי על מדיניות השלטון העותמאני בזמן מלחמת העולם הראשונה.
הצג את דרכי הפעולה של כל אחד מן הארגונים, והסבר מדוע בחר כל אחד מהם בדרך שנקט. (7 נקודות)

5. שאלה מתוך שאלון בגרות 022281 קיץ תשע"ו:

מאבק התנועות הלאומיות באירופה ופעילותה של ניל"י

- א. בחר בתנועה לאומית שפעלה באחת מן הארצות האלה: יוון, פולין, איטליה, גרמניה.
תאר את שלב המאבק בהתפתחות תנועה זו. (7 נקודות)
- ב. הסבר את המטרה של ניל"י בפעילות שלה נגד השלטון העותמאני, והצג את דרכי הפעולה שלה. (8 נקודות)

6. שאלה מתוך מבחן סחלב, בית ספר אסיף משגב, תש"פ: סעיף א' – התלמיד נדרש להפקת מידע מקטע מקור. סעיף ב' – שימוש בספר לימוד ויישום חומר נלמד. שילוב מידע.

מלחמת העולם הראשונה

קרא את הקטע הבא הלקוח מתוך מיומנו של מרדכי בן הלל הכהן, (17.1.1915)

"בשבוע שעבר נקראו מיפו לבא ירושלימה שמונה עשר איש מן העסקנים הציבוריים גם מאת אנשי ירושלים ומראשי היישוב החדש נקראו אחדים.

כל אלה התייצבו לפני ג'אמל פחה, המפקד הראשי של המחנה הרביעי והוא גם המושל של כל ארץ ישראל וסוריה. המוזמנים באו אל המלון שם המפקד ישב אל השעה שנקבעה להם וחיכו לצאתו. הוא יצא מחדרו ובלי לברך את הנאספים הודיע לכל העומדים לפניו, כי את כולם הוא שולח מהארץ ועליהם ללכת אל קושתא (איסטנבול)...

...מדמשק נתקבלה פקודה לגרש מן הארץ את הנתונים הזרים. החיפושים ביפו, השילוחים לגליל והמאסרים מראים שהממשלה נוטה לרדוף את היהודים. ואין העם נוח לקבל עליו את הנתונות העותמנית"

(מלחמת העמים, שם, א, עמ' 67)

א. הצג את הצעדים בהם נקטו השלטונות העות'מניים כלפי יהודי ארץ המוזכרים במקור והסבר מה היו המניעים של העות'מניים לצעדים אלו.
הצג צעד אחר נוסף של השלטונות העות'מניים שאינו מופיע במקור (18 נקודות)

ב. מצא קטע מקור מספר הלימוד (חזותי או מילולי) המתזק את הכתוב ביומנו של בן הלל הכהן, והסבר כיצד מקור זה מחזק את הכתוב ומה הוא מוסיף על הנאמר במקור. (ציון עמ' בספר ממנו לקחת את המקור)(16 נקודות)

ה. הצעות נוספות

1. משימה זו לקוחה מתוך תוכנית יהלוי"ם - חומרי לימוד ללמידה עצמית והוראה מתוקשבת

שיעורנט פרטי המערכה על ארץ ישראל – סרטון (09: 9 דקות)

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף חברה ורוח
הפיקוח על הוראת היסטוריה

- א. הסבר את השוני במדיניותו של ג'מל פחה כלפי היהודים וכלפי הציונות? מה הנימוקים למדיניות זו. הצג שני צעדים שמבטאים מדיניות זו.
- ב. הסבר את שתי התגובות המנוגדות של הישוב היהודי בארץ ישראל לדרישה להתעת'מן. הצג שתי עובדות היסטוריות המבטאות את שתי התגובות.
- ג. בסרטון מתוארים מספר ביטויים למדיניותו של ג'מל פחה, מהם ביטויים אלו ומהו הביטוי הקשה ביותר לדעתך. נמק תשובתך בעזרת עובדה היסטורית.
- ד. הצג את פעילותה של ניל"י והסבר את תרומתה לכיבוש ארץ ישראל על ידי הבריטים.